

Stockholm den 3 oktober 2017

R-2017/1328

Till Justitiedepartementet

Ju2017/06712/DOM

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 22 augusti 2017 beretts tillfälle att avge yttrande över promemorian En snabbare lagföring – försöksprojekt med ett snabbförfarande i brottmål (Ds 2017:36).

Sammanfattning

Advokatsamfundet har givetvis ingen erinran mot att brottmål av okomplicerad natur handläggs snabbt och smidigt så länge som rättssäkerheten inte åsidosätts. Advokatsamfundet är dock principiellt mot att införa särskilda jourdomstolar, eftersom det finns alltför stora risker för att misstänkta rättssäkerhet då inte kan upprätthållas. Som framgår nedan anser Advokatsamfundet också att vissa av promemorians förslag i fråga om försöksverksamheten är tveksamma av konstitutionella skäl samt att vissa andra förslag framstår som dåligt underbyggda. En sådan försöksverksamhet som nu föreslås måste i alla avseenden tillförsäkra att den som misstänks för brott av de slag som omfattas av försöksverksamheten garanteras samma rättssäkerhetsgarantier som normalt gäller vid utredning om brott.

Synpunkter

Urvalskriterier

Advokatsamfundet har ingen erinran avseende de urvalskriterier som promemorian anger (avsnitt 4.4). Den ingripande polisen åläggs emellertid ett stort personligt ansvar vid bedömningen av vilken utredningsform som ska tillämpas i det enskilda fallet. Eftersom

den misstänktes rådrum vid snabbförfarandet blir kortare än vad som annars gäller, kommer den enskilde polisens bedömning att negativt påverka den misstänktes möjligheter att förbereda sitt försvar. Ur denna aspekt är det olyckligt att det vare sig i lag eller i förordningsform anges vilka kriterier som den ingripande polisen ska tillämpa. Utrymmet för missbedömningar framstår som betydande. De kriterier som ska ligga till grund för polismans beslut att avvika från vad som annars gäller vid förundersökning och handläggning av brottmål, bör därför regleras i författning. Advokatsamfundet anser därför att dessa kriterier måste föras in i lagförslaget inom ramen för den fortsatta beredningen av lagstiftningsärendet.

Omedelbara utredningsåtgärder i samband med brottet

Advokatsamfundet har ingen erinran mot att polispersonal på plats utreder och i möjligaste mån slutför utredningen på plats. Det måste dock framhållas att förhör med en misstänkt som grips redan i samband med ett förmodat brott i många fall bör följas upp av ytterligare förhör. En person, och även en oskyldig sådan, som plötsligt finner sig gripen av polis och anklagad för brott, kan i tillstånd av exempelvis överraskning, affekt, förtvivlan, stress eller förvirring lämna en utsaga som är ofullständig eller felaktig till egen nackdel. Det är därför också absolut nödvändigt att misstänkta biträds av försvarare redan vid inledande förhör. Detta gäller särskilt unga som misstänks för brott, vilka inte under några förhållanden bör förhöras utan biträde av försvarare.

Omedelbar bokning av preliminär tid för huvudförhandling och personutredning

Svenska domstolar står självständiga i förhållande till polisen och åklagarväsendet. En följd av att ingripande polis redan på plats reserverar tid för huvudförhandling blir att denne också övertar den normalt självständiga domstolens uppgift att bedöma vilka mål som ska handläggas med förtur och inte. När polisen för den misstänkte därefter uppger preliminär tid för huvudförhandling i tingsrätten, framstår denne också utåt som representant för domstolen. Det finns därmed en uppenbar risk för att den misstänkte upplever det som att skuldfrågan är avgjord redan vid ingripandet samt att rättegången är ett faktum. Omvänt kommer domstolen, om och när man några veckor senare kallar den misstänkte till huvudförhandling på den av polisen redan meddelade dagen, att framstå som representant för Polismyndigheten samt bekräfta det inledande intrycket av att rättegången redan vid ingripandet var ett faktum. Advokatsamfundet anser således inte att polisman redan vid ingripande ska reservera tid med förtur för huvudförhandling i domstol. Detta ska domstolen göra, efter att stämningsansökan lämnats in av åklagaren. Ingenting hindrar att polisen löpande varskor domstolen om ingripanden som hanteras enligt snabbförfarandet och att domstolen i det skedet, om snabbförfarandet bedöms som lämpligt, kommunicerar preliminär förhandlingstid. Advokatsamfundet anser därför att det i den fortsatta beredningen anges att det ankommer på domstolen att sätta ut mål till förhandling.

I de fall domstolen finner att en begärd advokat ska förordnas som offentlig försvarare eller då offentlig försvarare redan är förordnad för den misstänkte avseende andra

utredningar eller åtal, bör det framgå att preliminärt förhandlingsdatum är sekundärt i förhållande till försvararens möjligheter att biträda just denna dag.

Tillgänglighetsdelgivning och delgivning av slutunderrättelse

Advokatsamfundet har ingen erinran mot att ingripande polis ger den misstänkte besked om tidpunkt och plats för delgivning av vissa handlingar. Sådan delgivning ska dock inte avse handlingar från domstol och delgivningen bör inte heller ske vid domstolen. Delgivningen kan däremot avse förundersökningen som sådan, vilket i förhållande till handläggning av andra förundersökningar där den misstänkte saknar försvarare, har fördelen att den misstänkte nu får ett eget exemplar av förundersökningen. Vidare kan delgivningen avse besked om förenklad delgivning, vilken senare kan tillämpas i domstolen.

Med de ståndpunkter som har redovisats erfordras inte undantag från vad som gäller beträffande delgivning av slutunderrättelsen.

Fullmakt för delgivning av strafföreläggande

I promemorian föreslås en viss utvidgning av polismans rätt att för den misstänkte föreslå fullmakt för godkännande av strafföreläggande. Advokatsamfundet delar uppfattningen att ett snabbförfarande i brottmål inte bör utesluta eller reducera möjligheterna för åklagare att utfärda strafföreläggande. Av de motiv som redovisas i avsnitt 5.3, framgår emellertid inte av vilka skäl som bruket av fullmakt antas främja handläggningen av strafföreläggande. Vilka slags personer antas komma i fråga som ombud? På vilka grunder antas dessa personer vara enklare att nå för underskrift än den misstänkte själv och varför antar man att dessa ombud ska vara mer benägna att underteckna strafförelägget än den misstänkte? Även om en fullmakt ger en viss person behörighet att godkänna ett strafföreläggande så lär åtskilliga ombud tveka inför avsaknaden av huvudmannens personliga instruktion att godkänna ett strafföreläggande. Underlaget för den föreslagna författningsändringen är enligt Advokatsamfundet bristfälligt samtidigt som nyttan framstår som tveksam. Advokatsamfundet kan därför inte ställa sig bakom förslaget.

Förordnande och ersättning till offentliga försvarare

Advokatsamfundet vill även peka på nödvändigheten i att en sådan försöksverksamhet som nu föreslås även kombineras med garantier för den misstänkte att även utanför ordinarie kontorstid biträdas av offentliga försvarare. Offentliga försvarare som på grund av försöksverksamheten kommer att behöva biträda misstänkta på kvällar, nätter och helger bör därför ersättas i enlighet med den jourtaxa som gäller för offentliga försvarare.

Avslutande synpunkter

Det är för Advokatsamfundet av yttersta vikt att försöksverksamheten inte medför ökad belastning för vare sig polisen eller för Nationellt Forensiskt Centrum (NFC). Utrednings-

tiderna i framför allt häktade mål är i många fall redan oacceptabelt långa. Skulle någon av dessa myndigheter nu bedöma att försöksverksamheten riskerar att öka belastningen, bör det noggrant övervägas om försöksverksamheten alls ska äga rum.

Advokatsamfundet vill avslutningsvis uttrycka kritik mot den korta remisstid (fem veckor) som ställts till förfogande för detta yttrande. Även med beaktande av att remissen avser försöksverksamhet i ett fåtal domsagor så medför den skyndsamhet som remisstiden påkallar att eventuella brister i förslaget kan bli otillräckligt övervägda eller i värsta fall inte uppmärksammade alls. Detta gäller i all synnerhet som utredningens förslag i vissa fall medför att polis i framtiden ska utföra och kommunicera uppgifter som åligger domstolarna.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg/

genom Maria Billing